

העותרים:

1. ----- עמאט, ת"ז
2. ----- עמאט, ת"ז
3. ס"ע, ת"ז
4. ע"ג, ת"ז
5. י"א, ת"ז
6. פ"ג, ת"ז
7. האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 580011567

ע"י ב"כ עוה"ד עביר ג'ובראן ו/או ניצן אילני ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עודד פלר ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד-חיו ו/או מיכל תג'ר ו/או טל חסין ו/או הגר שחטר ו/או רעות שאער ו/או הילה שרון ו/או עדן גלעד ו/או יעל זיידמן ו/או אלזה בונייה

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

- נ ג ד -

המשיבה:

משטרת ישראל

באמצעות ב"כ ממחלקת הבג"צים
פרקליטות המדינה, ירושלים

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא צו על תנאי המופנה אל המשיבה (להלן: משטרת ישראל או המשטרה), והמורה לה לבוא וליתן טעם:

א. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי-מאוישות בכניסה הצפונית ליישוב ג'סר א-זרקא, אשר הוצבו על-ידי המשטרה ביום 28.12.2025.

ב. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי-מאוישות ברחוב אלבריד ביישוב ג'סר א-זרקא, אשר הוצבו ביום 29.12.2025 בצומת היציאה ממנו אל הכביש הראשי עומר בן אלח'טאב, ואשר מונעות מעבר רגלי או רכוב של תושבי היישוב.

ג. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי-מאוישות ברחוב אלזקאק ביישוב ג'סר א-זרקא, אשר הוצבו ביום 29.12.2025 בצומת היציאה ממנו אל הכביש הראשי עומר בן אלח'טאב, ואשר מונעות מעבר רגלי או רכוב של תושבי היישוב.

ד. מדוע לא תצביע על מקור סמכות מפורש בדין, המאפשר לה לחסום שכונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים.

בקשה לקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה, לנוכח הפגיעה המתמשכת והחמורה בזכויות האדם של העותרים ושל כלל תושבי ג'סר א-זרקא – הזכויות לחופש תנועה, לכבוד, לבריאות, לחיים ולשלמות הגוף, לחינוך ולשוויון – כתוצאה מהצבת חסימות בטון בשכונות אלבריד ואלזוקאק ובכניסה הצפונית ליישוב, הגורמות מזה כשבועיים לשיבוש חמור בשגרת החיים ומונעות גישה לשירותי חירום.

מבוא

1. עניינה של העתירה במדיניותה הבלתי חוקית של משטרת ישראל, במסגרתה הוצבו חסימות בטון ביישוב ג'סר א-זרקא, בו מתגוררים כ-16,000 תושבים. החסימה הראשונה הוצבה ביום 28.12.2025 בכניסה הצפונית ליישוב, באופן המצמצם את נתיבי התנועה, מפריע לתנועת כלי הרכב ומסכן אותם. שתי החסימות הנוספות הוצבו למחרת, ביום 29.12.2025, בתוך שכונות מגורים ביישוב, ברחובות אלזוקאק ואלבריד, באופן שמונע מעבר רגלי או רכוב של התושבים. החסימות אינן מלוות בנוכחות משטרתית במקום.
2. חסימות הבטון פוגעות פגיעה קשה בתנועת תושבים ברגל וברכב, מנתקות שכונות שלמות ממרכז היישוב, ופוגעות פגיעה חמורה ומתמשכת בזכויות האדם של העותרים ושל אלפי תושבים חפים מפשע לחופש תנועה, לכבוד, לבריאות, לחינוך ולשוויון. החסימות אף מסכנות חיי אדם, שעה ששירותי חירום מתקשים להגיע לשכונות החסומות, ובכך פוגעות בזכות לחיים, לשלמות הגוף ולבריאות.
3. חסימות אלה הוצבו בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור מפורש בדין וללא צו, והן מוצבות מזה תקופה ממושכת של כשבועיים, וללא שנמסר המועד הצפוי להסרתן.
4. לטענת המשטרה, הצבת החסימות נועדה להילחם בפשיעה ולחזק את ביטחון הציבור. ואולם, בפועל, מדובר באמצעי גורף וקולקטיבי, שהוצב באופן שרירותי, בלי שנקבעה מסגרת זמן ברורה שתתחום את השימוש בו, ובלי שנשקלו הפגיעות הקשות והצפויות בקבוצות מוחלשות – ובהן קשישים, אנשים עם מוגבלויות, חולים, תלמידים ובעלי צרכים מיוחדים. אף לו היה מקור סמכות להצבת חסימות כאמור, הרי שהחלטה לחסום או להגביל גישה ליישוב בישראל, באופן גורף וממושך כגון דא, מהווה פעולה בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני.
5. הצבת החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא הינה חלק ממדיניות בה נוקטת המשטרה בחודשים האחרונים, במסגרתה מוצבים חסימות או מחסומי בטון החוסמים באופן מלא או חלקי כניסות ראשיות ליישובים ערביים או לשכונות מגורים בהם, מונעים גישה סדירה מן היישוב ואליו, ופוגעים בחומרה בזכויות היסוד של התושבים ובשגרת חייהם. כך עשתה המשטרה ביישובים פרדיס, לקיה, תל שבע ותרובין. מדובר בענישה קולקטיבית פסולה של ציבור שלם על רקע לאומי, ובאמצעי אכיפה שהמשטרה אינה נוקטת בו ביישובים יהודיים, אף במצבים של פשיעה חמורה.
6. פניות העותרת 7 (להלן: **העותרת או האגודה לזכויות האזרח**) בדרישה להסיר את החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא לא נענו, ולעותרים לא נותרה ברירה אלא לפנות לבית משפט נכבד זה בבקשת סעד.

הרקע העובדתי

הצדדים

7. **העותרים 1-6** הינם תושבי ג'סר א-זרקא. העותרים 1-4 מתגוררים בשכונה של רחוב אלזוקאק, בסמוך לחסימות הבטון ההרמטיות שהציבה המשטרה. העותרים 5-6 מתגוררים בשכונת אלבריד, ברחוב הנושא שם זה, בסמוך לחסימות הבטון שהציבה המשטרה ברחוב.
העתק תצהירו של העותר 1 מצורף ומסומן ע/1.
העתק תצהירה של העותרת 2 מצורף ומסומן ע/2.
העתק תצהירו של העותר 3 מצורף ומסומן ע/3.
העתק תצהירו של העותר 4 מצורף ומסומן ע/4.
העתק תצהירו של העותר 5 מצורף ומסומן ע/5.
העתק תצהירו של העותר 6 מצורף ומסומן ע/6.
8. **העותרת 7, האגודה לזכויות האזרח**, היא ארגון זכויות האדם הגדול והוותיק בישראל. העותרת עוסקת בכל קשת זכויות האדם, ובתוך כך, בהגנה על זכויות האדם של החברה הערבית בישראל.
9. **המשיבה, משטרת ישראל**, אמונה, בין היתר, על מניעת עבירות וגילויין, תפיסת עבריינים והעמדתם לדין ושמירת הסדר הציבורי וביטחון הנפש והרכוש.

הצבת החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא והשפעתן על חייהם של התושבים

10. כפי שיפורט בפרק זה, בימים 28.12.2025 ו-29.12.2025 הציבה משטרת ישראל חסימות בטון בכניסה הצפונית ליישוב, באופן שמצמצם את תנועת כלי הרכב ומפריע לה; ובשתי שכונות בתוך היישוב, באופן שמונע תנועה מן ואל השכונה דרך אותה חסימה באופן הרמטי.
11. **המשטרה מסרה גרסאות שונות וסותרות באשר להצבת החסימות**. בתגובת המשטרה שפורסמה באתר "וואלה" ביום 30.12.2025, מסרה המשטרה כי הוחלט על הצבת החסימות כדי להגביר את השליטה בתנועה "בציר בו מתנהלים הגורמים המעורבים באירועים הפליליים ומהווה ציר נוח לבריחה והברחות", וכי המשטרה "תמשיך לפעול בנחישות נגד גורמי פשיעה במטרה להגביר את תחושת הביטחון של תושבי הכפר" (יואב איתאל "אחרי המבצע בדרום: המשטרה בדרך 'לכבוש' את הצפון, ראשי הרשויות מציבים אולטימטום" **וואלה** 30.12.2025). לעומת זאת, בראיון עם מפקד מחוז חוף, ניצב יחיאל בוהדנה, שנערך במהלך השבוע האחרון ברדיו "מכאן", נמסר כי מטרת הצבת חסימות הבטון היא הפרדה בין שתי משפחות מסוכסכות. עוד מסרה המשטרה לראש המועצה המקומית ג'סר א-זרקא, השייח' מוראד עמאש, כי הצבת החסימות בוצעה בשכונות שבהן קיימות סמטאות צרות, וזאת במטרה למנוע יציאת חמושים מן השכונות.
12. חשוב להדגיש, כי הצבת כל החסימות בוצעה ללא תיאום עם ראש המועצה המקומית, ללא הודעה מוקדמת וללא הצגת צו כלשהו מטעם המשטרה המבהיר את מקור הסמכות לחסימה, מגביל אותה

בזמן או מסביר את תכליתה. לעניין זה מציין ראש המועצה, מר מוראד עמאש, בתצהירו: "המשטרה הציבה את החסימות ללא התייעצות איתי וללא הודעה מוקדמת או תיאום וללא הצגת צו. משיחות שלי עם מפקד התחנה בג'סר א-זרקא, יצחק גבאי, נטען כי הוא חסם בשכונות שיש בהם סמטאות שמהם יוצאים החמושים וכך נלחמים בפשיעה" (סעיף 7 לתצהיר).

העתק תצהירו של מר מוראד עמאש, ראש המועצה המקומית ג'סר א-זרקא, מצורף ומסומן ע/7.

החסימה בכניסה הצפונית ליישוב ג'סר א-זרקא

13. ביום 28.12.2025 הופתעו תושבי ג'סר א-זרקא ויו"ר המועצה המקומית שלה בשל הצבת חסימות בטון על ידי המשטרה בכניסה הצפונית לג'סר א-זרקא, באופן שמצמצם את נתיבי התנועה למסלול נסיעה צר ומאפשר מעבר של מכונית אחת בלבד בכביש בעל שני נתיבי תנועה.

14. הצבת המחסום מאטה באופן משמעותי את תנועת תושבי היישוב המשתמשים בכניסה זו ואף יוצרת פקקים, והיא אף מסכנת את חייהם, במיוחד בשעות הלילה, שבהן קשה להבחין במחסומי הבטון המוצבים באמצע הכביש. ליישוב ג'סר א-זרקא שתי כניסות ראשיות. הכניסה שנחסמה על-ידי המשטרה מהווה את הגישה הנוחה והנגישה יותר לתושבים, בעוד שהכניסה הישנה, העוברת מתחת לגשר, היא צרה ומאפשרת מעבר של רכב אחד בלבד.

15. חרף הצבת חסימות הבטון בכניסה הצפונית של היישוב, אין במקום נוכחות משטרתית כלשהי, עובדה המלמדת כי אין מדובר באמצעי זמני או הכרחי לשמירה על הסדר הציבורי, וכי החסימה אינה משרתת תכלית אכיפתית ברורה. כך מעיד ראש המועצה: "החסימה מפריעה לתנועה ומסכנת חיי התושבים, יוצרת עומסים מיותרים. אין נוכחות של המשטרה בחסימה זו, כך שלא ברור מה התכלית שלה" (נספח ע/7).

החסימות בתוך השכונות

16. רחוב אלזוקאק ורחוב אלבריד נחשבים לרחובות חשובים ביישוב ג'סר א-זרקא. המשטרה הציבה את החסימות באופן שמונע מעבר רגלי או רכוב, אך אין נוכחות משטרתית כלשהי באזור החסימות (ראו תצהירו של ראש המועצה, נספח ע/7, המעיד כי "לא מדובר בסמטאות אלא רחובות מרכזיים ועורקים מרכזיים ביישוב. בנוסף, אין כל נוכחות של המשטרה ליד החסימות").

17. חרף החסימות לא חדלו אירועי הירי והפשיעה. לדברי ראש המועצה: "הפשיעה ממשיכה להשתולל ביישוב. רק בשבוע האחרון נשרפו מספר רכבים ביישוב והיו אירועי ירי" (שם).

18. תושבים רבים פונים אל ראש המועצה בתלונות על החסימות. ישנם בתים שנמצאים בהליכי בנייה, והחסימות מונעות את האפשרות להכניס מערבלי בטון או משאיות עם חומרי בנייה אל תוך השכונות החסומות. כמו כן, קיים קושי להכניס משאיות איסוף אשפה לתוך השכונות והדבר מהווה מפגע סביבתי לתושבים (סעיפים 6 ו-9 לתצהיר ראש המועצה, שם).

19. יו"ר ועד ההורים והורים לתלמידים מסרו לאגודה לזכויות האזרח, כי החסימות בתוך השכונות מקשות על הסעת תלמידים לבתי הספר, וכן על יציאתם באופן עצמאי ובטוח. כמו כן, ילדים

המגיעים למסגרותיהם באמצעות הסעות נאלצים לקפוץ מעל מחסומי הבטון ולצאת לרחוב הראשי – רחוב עומר בן אלח'טאב – על מנת להגיע להסעה, שאינה יכולה לאסוף אותם מבתיהם. קושי זה מלווה גם אנשים בעלי צרכים מיוחדים.

החסימה ברחוב אלזוקאק

20. חסימת רחוב אלזוקאק פוגעת באופן יומיומי וקשה בתושבי השכונה, ומונעת מהם גישה סבירה ובטוחה לבתיהם. חסימה הרמטית זו כופה על התושבים שימוש בדרך חלופית צרה ומסוכנת, שאינה מותאמת למעבר כלי רכב דו-כיווני ואינה מאפשרת תנועה תקינה בשכונה. לעניין זה מציין ראש המועצה: "סגירת הרחוב [אלזוקאק] באופן הרמטי מקשה מאוד על התושבים בחיי היום יום, קשה מאוד לצאת מהשכונה. התושבים נאלצים לעבור בדרך צרה מאוד (כביש חד סיטרי), שבקושי עובר ממנו רכב אחד, וקשה מאוד לעשות אפילו סיבוב של הרכב בשכונה כתוצאה מהחסימה" (שם).

21. העותרים 1 ו-2 הם בני זוג המתגוררים ברחוב אלזוקאק. לבני הזוג אין ילדים המתגוררים ביישוב. העותר 1, מר ----- עמאש, בן 66, הוא אדם עם מוגבלות קשה: מתקשה בהליכה, עיוור בעין אחת ומוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנכה בשיעור של 100%. העותרת 2, גב' ----- עמאש, בת 63, אף היא עם מוגבלות: היא מתקשה בהליכה ועברה לאחרונה ניתוח בברך, ובנוסף עברה התקף לב בתחילת חודש דצמבר 2025. תצהיריהם של העותרים 1 ו-2 צורפו כנספחים ע/1 ו-ע/2, בהתאמה.

22. עובר להצבת החסימה, חיו בני הזוג באופן עצמאי ככל הניתן, בין היתר באמצעות שימוש בקלנועית שאפשרה להם יציאה שוטפת לצורכי חיים בסיסיים – קניות, הגעה לקופת החולים ולבית המרקחת – בדרך ישירה מרחוב אלזוקאק אל הרחוב המרכזי, רחוב עומר בן אלח'טאב. מאז הצבת החסימה, בני הזוג מרותקים לביתם ולמעשה נשללה מהם יכולת הניידות, שכן הדרך החלופית היחידה ליציאה מהשכונה ארוכה, צרה ומפותלת, ואינה מתאימה לנסיעה בקלנועית.

23. כתוצאה ישירה מהחסימה, בני הזוג הפכו תלויים בעזרת שכנים לצורך אספקת תרופות ומצרכי מזון, ואינם יכולים להגיע באופן עצמאי לקופת החולים או לקבל שירותים רפואיים שוטפים. כך מעיד העותר 1 בתצהירו:

"לפני החסימה הייתי יכול להגיע לקופת החולים שלי ברחוב אלבחר דרך רחוב עומר בן אלח'טאב באמצעות הקלנועית. מאז החסימה ברחוב אלזוקאק, 29.12.2025, אני לא יכול להגיע לקופה לקבלת שירותים רפואיים. [...] המעבר דרך הסמטאות אינו אפשרי באמצעות הקלנועית. בנוסף אמבולנסים ושירותי חירום לא יכולים להגיע אלינו. אנחנו הפכנו מזוג עצמאי מתנייד בקלנועית לאנשים שתלויים בעזרת השכנים. [...] התלות הזו מאוד קשה לנו, אני ואשתי לא יכולים להביא אפילו פירות וירקות לבית בגלל החסימה. בנוסף, אין לנו שירותי פינוי אשפה כי המשאיות לא יכולות להגיע."

(סעיפים 6-8 לתצהיר העותר 1, נספח ע/1).

24. העותרת 2 מסרה בתצהירה: **"אני ובעלי במצוקה קשה כתוצאה מהסגירה של רחוב אלזקאק – אנחנו רוצים לחיות בכבוד ובעצמאות – חסימת הרחוב שללה את עצמאותנו"** (נספח ע/2).

25. העותר 3, מר ס"ע, בן 72, מתגורר ברחוב אלזקאק. העותר 3 הינו חולה כרוני, סובל מבעיות בריאות ומבקר לעיתים קרובות בבית החולים "הלל יפה". הוא נושם בעזרת מכונת חמצן וזקוק להשגחה רפואית לעיתים קרובות (סעיף 3 לתצהיר העותר 3, נספח ע/3). כך הוא מתאר את השפעת החסימות ברחוב אלזקאק על חייו:

"אמבולנס לא יכול להיכנס ולפנות אותי במקרה ואזדקק. משאיות זבל לא נכנסות. הרכבים חוסמים את התנועה כתוצאה מהחסימה. לפני החסימה הייתי יוצא מהבית ומבקר בבית הקפה השכונתי. אני לא יכול ללכת למרחקים ונעזר במקל הליכה. מאז החסימה אני לא יכול לצאת מהבית ולפגוש חברים, היות והדרך לצאת מהשכונה היום היא דרך לא נגישה, צרה וארוכה מאוד. [...] כיום אני יושב בבית, קשה לי לצאת מהשכונה לעשות קניות או לפגוש חברים כפי שעשיתי עד כה, הדבר משפיע על מצבי הנפשי ומקשה עלי מאוד."
(סעיפים 4-5 ו-7 לתצהיר העותר 3, נספח ע/3).

26. יחד עם העותר 3 מתגורר נכדו, מר ס"מ, בן 28, אדם עם צרכים מיוחדים המתקשה בהליכה. הנכד נדרש להגיע לבית החולים פעמיים בשבוע לצורך ביקורים אצל פסיכיאטר. הצבת החסימה פוגעת באופן ממשי ביכולתו להתנייד בקלות ובאופן סדיר, ומקשה עליו לממש את זכותו לקבלת טיפול רפואי שוטף (סעיף 6 לתצהיר העותר 3, ע/3).

27. העותר 4, מר ע"ג, מתגורר אף הוא ברחוב אלזקאק. הוא אדם עם מוגבלות שמתקשה בהליכה ומשתמש בכיסא גלגלים. עובר להצבת החסימה, היה העותר 4 מסוגל לצאת באופן עצמאי למרכז היישוב ולהשתתף בחיי הקהילה, לרבות מפגשים חברתיים בבית הקפה השכונתי ברחוב עומר בן אלח'טאב. מאז הצבת החסימה נשללה ממנו אפשרות זו והוא מרותק לביתו. נוסף על כך, העותר 4 התריע על כך שהחסימה מונעת או מקשה על הגעת כוחות רפואת חירום, כבאות וכלי רכב חיוניים נוספים, לרבות משאיות פינוי אשפה, אל השכונה בעת הצורך (ראו נספח ע/4).

החסימה ברחוב אלבריד

28. רחוב אלבריד נחסם אף הוא בחסימות בטון על ידי המשטרה באופן שמונע מעבר רגלי או רכוב של תושבים. כאמור לעיל, החסימה מנתקת את השכונה מרחוב עומר בן אלח'טאב המרכזי ביישוב, לרבות מטיפת החלב שנמצאת במרחק קצר מהחסימה. לפי דברי ראש המועצה המקומית: "מדובר בחסימה של שכונה צפופה. רחוב אלבריד 3 מטרים. התושבים נאלצים לעשות סיבוב בדרך צרה אחרת שלא מותאמת למעבר כמות גדולה של רכבים" (סעיף 5 לתצהיר ראש המועצה המקומית, נספח ע/7).

29. העותר 5, מר י"א, בן 74, הוא אדם עם מוגבלות המתקשה בהליכה ותלוי בכיסא גלגלים. העותר סובל ממחלות כרוניות ומתגורר בסמוך לחסימה ברחוב אלבריד. מאז הצבת החסימה, מתקשה

העותר מאד לצאת מביתו ולהגיע לקופת החולים הנמצאת בצד שמאחורי החסימה, ואין לו כל אפשרות לצאת באמצעות כיסא הגלגלים. בנוסף, העותר מתלונן על כך שמשאית הזבל אינה יכולה להיכנס לשכונה כתוצאה מהחסימה (תצהיר העותר 5, נספח ע/5).

30. העותר 6, מר פ"ג, בן 66, מתגורר יחד עם משפחתו ברחוב אלבריד. העותר נמצא בתהליך בניית בית לבנו, ובשל החסימה הבניה מתעכבת:

"אני בתהליך בניית בית ברחוב אלבריד, ליד ביתי, לבן שלי. המשאית של חומרי הבניין ושל הבטון לא יכולות להגיע אליי בגלל החסימה. כתוצאה הקבלן רוצה לסיים את העבודה אצלי כי נגמרו חומרי הבניין, ואין איך להמשיך. ללא בטון לא ניתן להתקדם בבנייה."
(נספח ע/6).

מיצוי ההליכים בעניין מדיניות החסימות ובפרט בעניין ג'סר א-זרקא

31. כאמור, החסימות שהוצבו ביישוב ג'סר א-זרקא אינן החסימות הראשונות שמציבה המשטרה ביישובים ערביים או בכניסה אליהם בתקופה האחרונה. במהלך החודשים האחרונים פנתה העותרת למשיבה מספר פעמים בעניין חסימות בטון שהוצבו בכניסות ליישובים או בשכונות ביישובים ערבים. הפנייה הראשונה, מיום 26.10.2025, עסקה בחסימה שהוצבה בכניסה ליישוב פרדיס. הפנייה השנייה, מיום 27.11.2024, עסקה בחסימה שהוצבה בכניסה ליישוב לקיה ובדרך הגישה ליישוב תל שבע. שתי החסימות האמורות הוסרו. הפנייה השלישית, מיום 30.12.2025, עסקה בחסימות שהוצבו בכניסה ליישוב ובשכונות ביישוב ג'סר א-זרקא. משפנייה זו לא נענתה והחסימות לא הוסרו, שבה ופנתה העותרת ביום 6.1.2025, ביקשה תשובה עניינית עד ליום 8.1.2025, ומסרה כי תיאלץ לפנות לערכאות. הפנייה לא נענתה. נפרט להלן.

הצבת החסימה בכניסה לכפר פרדיס

32. בעקבות הצבת חסימת בטון בכניסה המזרחית של הכפר פרדיס ביום 24.10.2025, אשר מנעה את הכניסה לכפר בו מתגוררים כ-15,000 תושבים, ולאחר מכן הסרתה והצבתה בשולי הכביש באופן שעורר חשש כי תוצב מחדש, פנתה העותרת ביום 26.10.2025 אל היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב-מיארה, מפכ"ל המשטרה, רב-ניצב דני לוי, והיועץ המשפטי למשטרה, תת-ניצב עו"ד אלעזר כהנא. העותרת ציינה כי החסימה היוותה ענישה קולקטיבית אסורה, ודרשה כי יובהר למשטרה באופן חד משמעי, כי חסימת הכניסה לכפר היא בלתי חוקית וכי אין למשטרה סמכות לבצע חסימות מעין אלו. כן דרשה העותרת כי כלל שרשרת הפיקוד המשטרתית תונחה שלא לשוב ולחסום את הכניסה, וכי מחסומי הבטון שנותרו במקום יפנו לאלתר.

33. יצוין, כי לפי פרסומים באתר "וואלה", החסימה הוצבה בעקבות בשל תלונות שהפנו תושבי זכרון יעקב הסמוכה לשר לביטחון לאומי, אשר הורה למפכ"ל המשטרה לפעול בעניין. המשטרה נימקה את הצבתה בכך שהחסימה נועדה לחזק את ביטחונם ושלומם של תושבי הכפר באמצעות הגברת השליטה ב"ציר נוח לבריחה והברחות", על רקע עלייה באירועי ירי ומקרים פליליים בגזרת הכפר (יואב איתיאל "בזכרון יעקב התלוננו על ירי בכפר פורידיס – המשטרה חסמה בבטון את הכניסה

והיציאה" וואלה 25.10.2025). העותרת הדגישה בפנייתה, כי "ככל שהחסימה אכן הוצבה כתוצאה מהתערבות השר, הרי שמדובר בהפרה בוטה של פסק דינו של בג"ץ בעניין תיקון 37 לפקודת המשטרה, שקבע שעל השר להימנע מהתערבות בהחלטות אופרטיביות של המשטרה (בג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (2.1.2025)).".

העתק פניית העותרת מיום 26.10.2025 מצורף ומסומן ע/8.

34. הפנייה לא נענתה אך חסימות הבטון פונו משולי הדרך.

חסימת הכניסה ליישוב לקיה ודרך הגישה ליישוב תל שבע

35. ביום 23.11.2025 הציבה המשטרה חסימת בטון בכניסה הראשית של היישוב לקיה שבנגב, המשמשת גם כדרך גישה עבור תושבי היישוב תל שבע. החסימה מנעה את הכניסה אל היישוב ואת היציאה ממנו לכ-45,000 תושבים המשתמשים בדרך זו. בעקבות זאת פנתה העותרת ביום 27.11.2025, יחד עם המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים בנגב, אל היועצת המשפטית לממשלה, מפכ"ל המשטרה והיועץ המשפטי למשטרה, בדרישה להבהיר למשטרה באופן חד משמעי כי חסימת הכניסה ליישוב לקיה, כמו גם לכל יישוב בישראל, היא בלתי חוקית, ולהנחות את כלל שרשרת הפיקוד המשטרתית להימנע משימוש באמצעי זה.

36. לפי פרסומים באתר "דבר", ראש מועצת היישוב ביקש מהשוטרים להציג צו המאפשר את הצבת החסימה, אך השוטרים לא הציגו כל צו, והשיבו כי מדובר ב"הוראה מלמעלה". התושבים פינו את החסימה בעצמם, בעוד השוטרים צפו ולא התערבו, עובדה שמעידה על כך שגם השוטרים עצמם היו מודעים לכך שהחסימה אינה חוקית. בתגובתה לכתבה, המשטרה מסרה כי מטרתה הייתה "למנוע בריחה ותנועה של עבריינים ואמצעי לחימה במרחב, להגביר את רמת הבידוק והפיקוח ולאתר אמל"ח שנגנב מצה"ל" (יניב שרון "המשטרה חסמה את הכניסה לכפר, ראש המועצה: 'זה היה בשביל תמונה לבן גביר'" דבר 25.11.2025).

37. באותו הלילה הגיע השר בן גביר ליישוב לקיה בליווי כוחות משטרה גדולים, באופן המעורר חשד כבד כי הצבת החסימה נעשתה לצרכי יחסי ציבור לשר, ולא לצרכים מבצעיים. בעימות המצולם בינו לבין ראש המועצה, שפורסם בכתבה, נראה ראש המועצה מתלונן על הצבת חסימות בטון ללא תיאום עם המועצה, ואילו השר השיב: "למה אני צריך לתאם איתו?! [...] אני בעל הבית".

העתק פניית העותרת והמועצה לכפרים הלא מוכרים מיום 27.11.2025 מצורף ומסומן ע/9.

38. ביום 5.1.2026 התקבל מענה, נושא תאריך 25.12.2025, החתום על ידי סני"צ עו"ד קובי עזרא, יועמ"ש קבת"צ דרום במשטרת ישראל, בעניין חסימת היישוב לקיה. במכתב צוין, כי "נוכח ריבוי אירועי אלימות חמורים המתרחשים ברחבי היישובים", "החליט השר לביטחון לאומי, יחד עם מפכ"ל המשטרה ומפקד המחוז הדרומי, על פתיחה במבצע ממוקד במיקומים שונים ברחבי הנגב, במטרה להתמודד עם אירועי הפשיעה הרבים, והכל לטובת תושבי המקום". כן נמסר כי המשטרה הציבה "נקודות בידוק זמניים [כך במקור – הח"מ] במיקומים שונים ביישוב" בהתאם לסמכותה מכוח סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת המשטרה** או **הפקודה**), וכי "למען הסר ספק, אין מדובר בחסמים הרמטיים אלא נקודות בידוק שמטרתם הינה

למנוע בריחה של עבריינים לאחר ביצוע עבירות פליליות וכן לאפשר בידוק ובחינה של העוברים במקום, בהתאם לשיקול דעת המשטרה ולפי סמכותה כדין, לרבות לצורך איתור אמל"ח בלתי חוקי ומניעת ביצוע עבירות". בנוסף, נמסר כי לאור הצלחת המבצע, החליטה המשטרה להסיר את החסמים.

העתק מענה המשטרה מיום 25.12.2025 שנשלח לעותרת ביום 5.1.2026, מצורף ומסומן ע/10.

החסימות ביישוב ג'סר א-זרקא

39. ביום 30.12.2025 פנתה העותרת ליועצת המשפטית לממשלה, למפכ"ל המשטרה וליועץ המשפטי למשטרה, בנוגע להצבת חסימות בטון בכניסה הצפונית לג'סר א-זרקא המקשה על תנועת כלי הרכב, וכן בנוגע להצבת חסימות בטון בשתי שכונות ביישוב, אלבריד ואלזוקאק, באופן שמונע תנועה ברגל או ברכב. בפנייה צוין כי החסימות הוצבו בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור חוקי, וכי הן פוגעות בזכויות האדם של התושבים ומענישות אותם באופן קולקטיבי. בפנייה צוין, כי על אף חומרת המדיניות הבלתי חוקית בה נוקטת המשטרה והשלכותיה הקשות על חייהם של אלפי אזרחים ערבים, טרם התקבלו תשובות לפניות האגודה בעניין חסימת הכניסות ליישובים פרדיס, לקיה ותל שבע, ונדרש כי יובהר למשטרה שעליה לחדול לאלתר ממדיניותה הבלתי חוקית ולהסיר את החסימות שהוצבו ביישוב ג'סר א-זרקא.

העתק פניית העותרת מיום 30.12.2025 מצורף ומסומן ע/11.

40. משלא התקבל מענה לפנייה והחסימות לא הוסרו, שבה העותרת ופנתה ביום 6.1.2026. לאור דחיפות הנושא וההשלכות הקשות על תושבי ג'סר א-זרקא, ציינה העותרת, כי תיאלץ לפנות לערכאות ככל שלא יתקבל מענה עד ליום 8.1.2026. עד כתיבת שורות אלו, טרם התקבלה תשובה.

העתק התזכורת מיום 6.1.2026 מצורף ומסומן ע/12.

הטיעון המשפטי

41. הצבת חסימות הבטון ברחובות אלבריד ואלזוקאק, וכן בכניסה הצפונית ליישוב ג'סר א-זרקא, ללא נוכחות משטרתית במקום, פוגעת פגיעה חמורה בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי השכונות והיישוב, לרבות הזכות לחופש תנועה, הזכות לכבוד, הזכות לבריאות, הזכות לחיים ולשלמות הגוף, הזכות לחינוך והזכות לשוויון. גם אם המטרה היא מלחמה בפשיעה, הרי שמדובר באמצעי גורף המהווה ענישה קולקטיבית. הצבת החסימות בוצעה על ידי המשטרה בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור סמכות מפורש בחוק. אף לו היה מקור סמכות, החלטה לחסום או להגביל גישה ליישוב בישראל, באופן גורף וממושך כגון דא, מהווה פעולה בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני.

פרק ראשון: הצבת המחסומים פוגעת בזכויות היסוד של התושבים

הפגיעה בזכות לחופש התנועה

42. הזכות לחופש תנועה מוכרת בישראל כאחת מזכויות האדם הבסיסיות והחשובות של האדם במדינה. כפי שנפסק על ידי בית משפט נכבד זה, "לרוב, מעמידים את חופש התנועה בתוך גבולות המדינה על רמה חוקתית דומה לזו של חופש הביטוי" (בג"ץ 5016/96 **חורב נ' שר התחבורה**, פ"ד נא(4) 1, 50 (1997). ראו גם: בג"ץ 1890/03 **עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(4) 755, 736 (2005)).

43. סעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע: "אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת". סעיף 2 לחוק היסוד קובע: "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם", וסעיף 4 מוסיף זכות המטילה חובה חיובית: "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו". הזכות לחופש תנועה היא חלק מאלה. היא חלק מן החירות, שאין ליטול אותה או להגבילה, והיא נגזרת גם מן הזכות לכבוד שבחוק היסוד (אהרן ברק **חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק** ב' 1043-1055 (פרק 13: זכות הבת לחופש התנועה) (2023)).

44. לענייננו, החסימות שהוצבו בכניסה לגיסר א-זרקא וגם בתוך שכונות המגורים פוגעות פגיעה קשה וממשית בחופש התנועה של התושבים, אשר נאלצים להישאר בבתיהם או לבצע עיקופים ארוכים ומסורבלים דרך סמטאות צרות ובלתי נגישות. עבור חלק מהתושבים אין מדובר אך בעיכוב או אי-נוחות, אלא בפגיעה של ממש בזכותם לחופש תנועה וביכולתם לנהל אורח חיים עצמאי.

45. כך, למשל, העותרים 1-5 סובלים ממוגבלויות בהליכה, חלקם נעזרים בכיסאות גלגלים וחלקם בקלנועית, והחסימות שהוצבו מונעות מהם להגיע למרכז היישוב ולספק את צורכיהם הבסיסיים. בנוסף, החסימות פוגעות גם בתנועת כלי רכב חיוניים אל השכונות, לרבות משאיות אשפה, משאיות אספקה ומשאיות להובלת חומרי בניין ובטון, ובכך מחמירות את הפגיעה בשגרת החיים ובתנאי המחיה של התושבים.

46. גם החסימה שהוצבה בכניסה הצפונית ליישוב פוגעת בחופש התנועה של התושבים, משהיא מאטה את תנועתם בכניסה ליישוב וביציאה ממנו ואף יוצרת פקקים.

הפגיעה בזכויות לכבוד, לבריאות, לחיים ולשלמות גוף

47. סעיף 2 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע, כאמור, כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם". ועוד כאמור, סעיף 4 לחוק היסוד קובע, כי "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו".

48. הזכות לבריאות היא זכות אדם הנגזרת מכבוד האדם. זכות זו כוללת שירותי בריאות חיוניים בסיסיים (ראו: בג"ץ 2753/03 **קירש נ' ראש המטה הכללי**, פ"ד נז(6) 359 (2003); בג"ץ 11044/04 **סולומטין נ' שר הבריאות**, פ"ד סד(3) 778 (2011); בג"ץ 10662/04 **חסן נ' המוסד לביטוח לאומי**,

פ"ד סה(1) 782 (2012); בג"ץ 1105/06 **קו לעובד נ' שר הרווחה** (22.6.2014); בג"ץ 2902/11 **העמותה לילדים בסיכון נ' משרד הבריאות** (4.9.2015).

49. העותרים 1-5 הם אנשים חולים ובעלי מוגבלויות, והחסימות שהוצבו בשכונות פוגעות באופן ממשי ביכולתם להגיע לשירותי בריאות חיוניים. בנוסף, החסימות מונעות גישה של אמבולנסים, כבאות ושירותי חירום אל תוך השכונות, ובכך מסכנות את חיי התושבים ואת ביטחונם האישי. יתרה מכך, הצבת חסימות בטון בלתי מאוישות בכניסה ליישוב, במרכז הכביש, יוצרת סכנה מיידית לנהגים הנתקלים בהן בפתאומיות, ומגבירה את הסיכון לתאונות.

הפגיעה בזכות לחינוך

50. הזכות לחינוך הוכרה בשורה ארוכה של פסקי דין כזכות חוקתית (בג"ץ 1554/95 **עמותת "שוחרי גיל" נ' שר החינוך והספורט**, פ"ד נ(3) 2 (1996); בג"ץ 4805/07 **המרכז לפלורליזם יהודי נ' משרד החינוך**, פ"ד סב(4) 571 (2008); בג"ץ 7426/08 **טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך**, פ"ד סד(1) 820 (2010)).

51. תלמידים במסגרות חינוך, ובתוך כך תלמידים בחינוך המיוחד, אינם יכולים להגיע להסעה של בית הספר באופן מסודר ובטוח בגלל החסימות בשכונות, והדבר פוגע בזכותם לחינוך, בעצמאותם ובשוויון בהזדמנויות החינוכיות.

הפגיעה בזכות לשוויון

52. "עקרון השוויון הוא מעקרונותיה הבסיסיים ביותר של מדינת ישראל. הזכות לשוויון היא מהחשובות שבזכויות האדם" (בג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל**, פ"ד סא(1) 1, פסקה 13 לפסק דינו של הנשיא ברק (2006); בג"ץ 5555/18 **ח"כ חסון נ' כנסת ישראל**, פסקה 42 לפסק דינה של הנשיאה חיות (8.7.2021)). החלטה יכולה לעלות כדי הפליה אסורה גם אם היא מבוססת על כל השיקולים הרלוונטיים וגם אם הרשות שקיבלה את ההחלטה לא התכוונה להפלות. השוויון הינו "צופה פני התוצאה", והמבחן לבחינת קיומה של אפליה הוא מבחן אובייקטיבי המתמקד בתוצאה של הנורמה או המדיניות שעומדת לביקורת (בג"ץ 2671/98 **שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה**, פ"ד נב(3) 630, 654 (1998)).

53. הצבת חסימות בטון בכניסות ליישוב ערבי ובשכונותיו, כאמצעי שגרתי, ממושך וגורף, שהינו חלק ממדיניות המשטרה בחודשים האחרונים, פוגעת בזכותם של התושבים הערבים במדינה, ותושבי ג'סר א-זרקא בפרט, לשוויון.

54. מדובר במדיניות מפלה על בסיס לאום ובענישה קולקטיבית של התושבים על לא עוול בכפם. מדובר באמצעים שבהם המשטרה אינה נוקטת ביישובים יהודיים, אף במקומות שבהם קיימים אירועי פשיעה, והדבר מחזק את המסקנה כי מדובר במדיניות פסולה.

55. הפגיעה בשוויון מלווה בפגיעה בכבוד האדם, שכן היא מתייגת יישוב שלם – ואף את כלל החברה הערבית בישראל – כמעורבים בעבריינות, ומעבירה מסר שהתושבים הערבים במדינה, ותושבי ג'סר

א-זרקא בפרט, אינם אזרחים שווי זכויות (והשוו: בג"ץ 4541/94 אליס מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94, פסקה 4 לפסק דינה של כב' השופטת דורנר (1995)). התייחסות המשטרה אל התושבים הערבים כאל חשודים מיידים, גם על לא עוול בכפם, מבהירה להם שאינם חברים שווי זכויות בקהילה, באופן המוביל לשלילת האזרחות האפקטיבית שלהם (גיא בן פורת ויאיר יאסן **חשודים מיידים: מיעוטים, משטרה ואזרחות בישראל** 23, 30-31, 45-47 (2024)).

פרק שני: הצבת המחסומים בוצעה בחוסר סמכות מוחלט

56. כאמור, מדיניות המשטרה והחסימות שהוצבו בג'סר א-זרקא פוגעות פגיעה חמורה בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי ג'סר א-זרקא.

57. הסמכות לפגוע בזכויות אדם חייבת להיות מעוגנת בחקיקה ראשית באמצעות הסמכה מפורשת בחוק (סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). בית המשפט עמד ארוכות על ה"כלל [לפיו] **פגיעה בזכות חוקתית דורשת הסמכה ברורה, מפורשת ומפורטת – ולא ניתן להסתפק בהסמכה כוללת וגורפת**" (בג"ץ 3390/16 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' הכנסת, פסקה 3 לפסק דינו של המשנה לנשיאה (בדימי) מלצר (8.7.2021)).

58. בעניין **אבו ערפה** נקבע, כי העדר הסמכה מפורשת בחוק לפגיעה בזכות יסוד "הכוללת אמות מידה ברורות ואחידות להבניית שיקול הדעת המינהלי – עלולה אף להביא להגדלת הסיכון לטעות, לאכיפה סלקטיבית, וכתוצאה מכך לשרירותיות מסוימת ביישום הדין", וכי "מצב דברים זה – שבו פעילות המינהל אינה מוסדרת ומפורטת בחוק – מקשה על היכולת לקיים ביקורת שיפוטית על פעולותיו הפרטניות של המינהל" (בג"ץ 7803/06 **אבו ערפה נ' שר הפנים**, פסקה 53 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) פוגלמן (13.9.2017)).

59. בהתאם לכך, קבע בית המשפט, כי הצבת מחסומים של המשטרה בדרכים בירושלים המזרחית לצורך גביית חובות מס וביטוח לאומי, נעשתה בחוסר סמכות, שכן בשל פגיעתה בזכויות אדם היא מחייבת הסמכה מפורשת, ברורה ומפורטת בחקיקה ראשית, שאינה קיימת בפקודת המסים (גבייה), ולא ניתן להסתפק בהסמכה כללית (בג"ץ 6824/07 **מנאע נ' רשות המסים**, פסקה 5 לפסק דינו של השופט פוגלמן (20.12.2020)).

60. במענה המשטרה לפניית העותרת, שהתקבל ביום 5.1.2025 (נספח ע/10), בעניין חסימת היישובים לקיה ותל שבע, נטען כי מקור הסמכות להצבת החסימות ביישובים הינו בתפקידי המשטרה ובסמכויות הכלליות שבסעיפים 3-5 לפקודת המשטרה. יצוין, עם זאת, כי אפילו במענה זה לא נטען כי למשטרה קיימת סמכות להציב חסימות הרמטיות או ממושכות, אלא אך "נקודות בידוק זמניים" (כך במקור). מכל מקום, ברי כי סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה או כל חוק אחר אינם כוללים כל הוראה המאפשרת למשטרה לחסום באופן הרמטי כניסה לשכונות באמצעות חסימות בטון במשך שבועות, או לחסום חלקית את הכניסה ליישוב באמצעות חסימות לא מאוישות לתקופה ממושכת.

61. סעיפים 3 ו-5 לפקודת המשטרה עוסקים שניהם בתפקידי המשטרה והשוטרים ובוודאי לא מסמיכים אותה לפגוע פגיעה נמשכת בזכויות אדם. סעיף 3 לפקודה קובע, כי תפקידיה הכלליים של המשטרה הינם "לעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש". סעיף 5 מפרט את תפקידיהם המיוחדים של שוטרים, ובין היתר, לקיים סדר בדרכים ציבוריות, במעברים ובכל מקום שאליו יש לציבור גישה, למנוע הפרעות בשעת התקהלות או תהלוכה, לעצור אדם או לחפש על בסיס יסוד לחשד להחזקת רכוש גנוב או דבר בלתי חוקי, ועוד.
62. טענת המשיבה, כי תפקידה לקיים את "הסדר הציבורי" שבפקודת המשטרה מעניק לה סמכויות לפגוע בזכויות אדם נדחתה בפסיקה:

"טענה זו תלויה על בלימה... מדובר בפירוט תפקידי המשטרה ולא בהסמכה של שוטרים... פרשנות זו אינה מתקבלת על הדעת. עולמן של סמכויות השררה הוא עולם של מילים מפורשות, ולא של רמזים. למשל, איש אל יטען ברצינות כי הסמכות לשמור על הסדר הציבורי כוללת בחובה סמכות לעצור אדם או לערוך חיפוש על גופו כדי להבטיח שהסדר הציבורי יישמר. סמכויות של מעצר וחיפוש אשר הוענקו לשוטרים מפורטות בחוקים שמדברים עליהן במפורש, ולא ברמז; וכך הוא גם לגבי כל יתר הסמכויות שיש לשוטרים" (בג"ץ 4455/19 עמותת טבקה – צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל, פסקה 7 לפסק דינה של הנשיאה חיות (25.1.2021)).

63. סעיפים 4 ו-4 לפקודת המשטרה עוסקים בסמכויות. סעיף 4 לפקודה מגדיר את סמכותם הכללית של השוטרים, וקובע כי "לכל שוטר יהיו כל סמכות, חסיון וחסינות הכרוכים במשרת שוטר לפי כל דין, ויטול על עצמו כל תפקיד ואחריות הכרוכים בה". ודאי שאין בסעיף זה כדי להוות מקור הסמכה מפורשת להצבת חסימות.

64. סעיף 4 לפקודה, עוסק בסמכויות שוטר כאשר קיים "חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש", ומסמיך אותו לפי סעיף 4א(א)(1) "להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו".

65. סעיף 4א התווסף לפקודה בשנת 2005 במסגרת חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 19), תשס"ה-2005, שעסק בהתמודדות עם אירוע אסון המוני ש"יכול להתרחש כתוצאה מחומרים מסוכנים, מפגעי טבע, ממפגע סביבתי, מאירוע רדיולוגי ומתאונה בהיקף גדול", ובמהלכו "יש מספר רב של נפגעים, של פגיעות רבות היקף ברכוש ושל פגיעות במערכות חיוניות" (דברי ההסבר להצעת חוק תיקון פקודת המשטרה (מס' 19) (אירוע אסון המוני), תשס"ה-2005, בעמ' 1072). בדברי ההסבר צוין, כי "אגב הכנת החוק המוצע התעורר הצורך להסדיר בחוק במקביל גם את סמכויותיו של שוטר כלפי אנשים כאשר הדבר נדרש באופן חיוני לשם הצלת חיי אדם או מניעת נזק חמור לבריאות וזאת גם בנסיבות שאינן עולות כדי אסון המוני". לפיכך, הוצע נוסח סעיף 4א(א)(1)

לפקודה, תוך שצוין בדברי ההסבר כי "הסדרה מפורטת של סמכויות השוטר בעת אירוע אסון המוני על פי הפרק החדש המוצע, מחייבת הבהרה בחוק של סמכויות השוטר בעת אירועים אחרים שיש עמם חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, כגון תאונות דרכים, אירועי חטיפה, חשש להתאבדות וכו', אף אם מחמת היקפם אינם עולים כדי אסון המוני" (שם). משמע – מדובר על סמכויות שיש להפעיל באופן נקודתי וזמני כדי להתמודד עם אסון או מצב חירום.

66. גם בתי המשפט פירשו באופן מצמצם את סעיף 4א לפקודת המשטרה, וככזה המסמיך את המשטרה לפעול באופן נקודתי וביחס לסיטואציה קונקרטית למניעת פגיעה בנפש. כך, למשל, במקרה בו שוטר נכנס לדירה לאחר דיווח על אלימות במשפחה כדי למנוע פגיעה ממשית בנפש (ת"פ (שלום תל-אביב) 21157-09-23 מדינת ישראל נ' פלוני (6.11.2025)).

67. גם כאשר פורש הסעיף כמהווה מקור סמכות לקביעת נוהל משטרי שכולל שיקולים שעל המשטרה לשקול בעת קבלת החלטה קונקרטית אודות הגבלת הגישה להר הבית - אל-אקצא, הרי שמדובר בסמכות המתוחמת להרחקת אנשים ספציפיים ממקום תפילה ספציפי, ולא להטלת הגבלות קולקטיביות על תושבי יישוב שלם או שכונות שלמות ביישוב. בנוסף, פרשנות זו ניתנה על רקע היותו של הר הבית מקום בעל מעמד ייחודי בעולם, אשר אירועי הפרות סדר בו יכולים לסכן את בטחון המדינה והאזור כולו. תפילת יהודים בהר הבית הוגבלה כבר מכוח החלטת ממשלה מס' 761 מיום 20.8.1967, שקבעה את מדיניות הממשלה לאחר מלחמת ששת הימים, ושימשה בסיס להחלטות ולדיונים רבים בהמשך בנושא הר הבית. לנוכח האמור, נקבע כי למשטרה סמכות לקבל החלטות קונקרטיות על מניעת ביקורים או הרחקת אנשים מהר הבית, בהתקיים תשתית עובדתית איתנה ועדכנית, מכח סעיף 4א לפקודה והנוהל המשטרי (בג"ץ 4897/24 בידינו – למען הר הבית נ' בן גביר, פסקה 7 לפסק דינו של השופט מינץ (22.4.2025)).

68. מן הפסיקה והנוהל עולה כי סמכות המשטרה להגביל או לאסור ביקורים בהר הבית, או להרחיק ממנו, חייבת להיות קצובה בזמן, ולהתקיים רק מקום שבו קיימת סכנה קרובה לוודאי לפגיעה קשה בביטחון הציבור, ובהתאם לשיקולי מידתיות, נחיצות ותכלית ביטחונית קונקרטית.

69. ענייננו שונה בתכלית: החסימות מושא עתירה זו אינן מבוססות על החלטת ממשלה ייעודית, אינן קצובות בזמן, אינן מלוות בנוכחות משטרתית, ואינן נסמכות על תשתית עובדתית קונקרטית של סכנה קרובה לוודאי לשלום הציבור. ובעיקר: החסימות מטילות כאמור הגבלות קולקטיביות על תושבי שכונות שלמות או יישוב שלם, בניגוד להגבלה קונקרטית החלה על אדם מסוים שנמנעת ממנו הגישה למקום מסוים. וכן, קיים הבדל גדול, מבחינת היקף הפגיעה בזכויות ועוצמתה: בעוד שההגבלה הקונקרטית המוטלת על אדם מסוים מעליה להר הבית פוגעת בחופש הפולחן שלו וביכולתו לממשו במקום מסוים, הרי שההגבלות הקולקטיביות המוטלות במקום מגוריהם של העותרים ושל כלל התושבים, פוגעות בחומרה במרבית זכויות האדם שלהם ומשבשות את שגרת חייהם. לפיכך, ברי כי אין בפרשנות שניתנה בעניין הר הבית כדי להקנות סמכות להצבת חסימות בטון הרמטיות וממושכות, במשך שבועות וללא תאריך יעד להסרתן, בכניסות לשכונות וליישובים בישראל, באופן הפוגע פגיעה אנושה בזכויות האדם של התושבים.

70. בית המשפט כבר פסק, כי הגם שלמשטרה סמכויות נרחבות, לרבות סמכויות חקירה, מעצר, ענישה וכליאה, הרי ש לאור הפגיעה הקשה בזכויות אדם, יש צורך להגדיר באופן קפדני את גבולות השימוש בכוח השלטוני, וזאת מנת לשמור על אמון הציבור בה :

"לצד החובה להבטיח את התפקוד היעיל של רשויות אכיפת החוק בכלל והמשטרה בפרט – בין באמצעות מתן הגנה לאנשי המשטרה מפני המאיימים לפגוע בהם ובין באמצעות מתן כלים חוקיים להתמודדות עם נגע הפשע והאלימות – מוטלת על המשטרה, אשר היא חלק מהשלטון, חובה לנהוג בהגינות ולכבד את זכויות הפרטים בחברה. המשטרה קיבלה סמכויות נרחבות ביותר של מרות וכוח כלפי בני החברה המפרים את כללי ההתנהגות, ופוגעים בכך בסדר חברתי. 'לצורך כך, ניתנו לרשות השלטונית סמכויות חקירה, מעצר, משפט, ענישה וכליאה. השימוש בסמכויות אלה טומן בחובו, מעצם טיבו, פוטנציאל פגיעה בזכויות היסוד של הפרט – בחירותו, בעיסוקו, בקניינו, בפרטיותו ופעמים אף בכבודו ... פוטנציאל הפגיעה בזכויות האדם, הטמון בשימוש בכוח המרות השלטוני במסגרת ההליך הפלילי, מחייב הגדרה קפדנית של גבולות השימוש בכוח השלטוני. ואכן, בכללי השימוש בכוח השלטון מוטמעת ומובנית מערכת ריסונים, המגדירה את מגבלותיו' (פרשת המרכז האקדמי, פס' 5 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה). **כל אחד מבני החברה זכאי לזכויות אדם, שמחובתה של המדינה, ובכלל זה המשטרה, לכבדם** (ראו סעיף 11 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו), **ואין לפגוע בהם אלא בהתאם לאמות המידה אשר מאפשרות פגיעה בזכויות חוקתיות ... פעולה של שוטרי משטרת ישראל שהינה מחוץ לגדר החוק ובאופן שאינו הולם את כבוד האדם וזכויותיו עלולה לפגוע פגיעה אנושה בתפקוד המשטרה ובאמון הציבור בה.** 'יכולתה של המשטרה למלא את תפקידיה מותנית באמון הציבור ביושר כפיהם, בהגינותם ובסבירותם של השוטרים. בלא יחסי אמון בין המשטרה לבין הקהילייה שהיא משרתת, לא תוכל המשטרה לקיים את משימותיה' (פרשת סויסא, עמ' 783). מכאן נגזרות חובות המשטרה לפעול במסגרת החוק בסבירות ובמידתיות" (ע"פ 9878/09 מדינת ישראל נ' מוסא, פסקה 29 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ג'ובראן (20.9.2010) (להלן: **עניין מוסא**)).

71. בעניין מוסא, הדגיש השופט ג'ובראן, כי משטרת ישראל מחויבת לפעול אך ורק במסגרת החוק :

"אין לשוטרי משטרת ישראל אפשרות לבצע פעולה אשר נמצאת מחוץ למסגרת החוק. זהו ביטוי לשלטון החוק בשלטון. הרשות

המבצעת על כל זרועותיה וענפיה מחויבת לפעול במסגרת החוק. אין למשטרה כוחות, אלא עד כמה שאלה הוענקו לה בחוק. החוק הוא הנותן את הכוח, ולא הכוח הוא הקובע את החוק ... זהו שלטון החוק העומד בניגוד לשלטון האדם... חשוב להדגיש כי גם שוטרים העוסקים במלאכת אכיפת החוק, הנאלצים להתמודד עם מצבים קשים, כפופים להוראות החוק. על כן בבואם לאכוף את החוק עליהם לעשות כן תוך שימוש באמצעים שהחוק מעניק להם". עוד נפסק כי גם במצבים קשים ומורכבים, כולל מלחמה בפשיעה, המשטרה חייבת לפעול במסגרת הוראות החוק, ומכוחו בלבד: "המאבק בפשיעה בכלל ובפשיעה המאורגנת בפרט מחייבת התמודדות בלתי שגרית של רשויות אכיפת החוק, אולם התמודדות זו יכולה להיעשות אך ורק במסגרת החוק ולא מחוצה לו" (שם).

72. לסיכום, סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה אינם מסמיכים את המשטרה להציב חסימות בטון הרמטיות בכניסות לשכונות או בתוכם במשך שבועות או להציב מחסום לא מאויש בכניסה ליישוב. הצבת חסימות מסוג זה אינה נכללות בסמכויות שניתנו למשטרה על ידי המחוקק, והן פוגעות בזכויות האדם של התושבים ומענישות אותם באופן קולקטיבי, תוך שיבוש שגרת חייהם ואף סיכון ממשי לחייהם, ובמיוחד של קשישים, חולים ואנשים עם מוגבלויות.

פרק שלישי: הצבת החסימות אינה לתכלית ראויה, אינה מידתית ואינה סבירה

73. אף לו היה מקור סמכות מפורש המתיר הצבת חסימות כאמור, הרי שעל המשטרה להפעיל את כוחה הפוגע בזכויות אדם באופן שעומד בהוראות פסקת ההגבלה.

74. כלל לא ברור מהי התכלית בגינה הוצבו חסימות בטון קבועות, ללא נוכחות משטרתית וללא הפעלת שיקול דעת פרטני. כאמור בחלק העובדתי, בתגובת המשטרה שפורסמה באתר "וואלה", מסרה המשטרה כי הוחלט על הצבת המחסומים כדי להגביר את השליטה בתנועה "בציר בו מתנהלים הגורמים המעורבים באירועים הפליליים ומהווה ציר נוח לבריחה והברחות", וכי המשטרה "תמשיך לפעול בנחישות נגד גורמי פשיעה במטרה להגביר את תחושת הביטחון של תושבי הכפר". בראיון עם רדיו "מכאן" המשטרה מסרה, כי המטרה היא להפריד בין משפחות מסוכסכות. לא ברור כיצד הצבת חסימות בטון לא מאוישות בלב שכונות מגורים ובכניסה הראשית ליישוב עשויה לתרום למאבק בפשיעה או לפיתרון סכסוך, ונראה כי תכליתה הפעלת כוח והרתעה כלפי כלל התושבים תוך יצירת מראית עין של מאבק בפשיעה, יותר מאשר אכיפת חוק לגיטימית. יתרה מכך, כפי שיפורט בפרק הבא, עולה אף חשש כי ההחלטה התקבלה משיקולים זרים לצורך ריצויו של השר לביטחון לאומי או שההחלטה אף התקבלה על ידי השר עצמו, על אף שאינו מוסמך לקבל החלטות אופרטיביות הנוגעות לעבודת המשטרה.

75. למען הזהירות ייטען, כי אף לו היה מקור סמכות מפורש המאפשר את הצבת החסימות, ואף לו תכלית הצבתן היתה ראויה, הרי שהצבת חסימות בטון קבועות, ללא נוכחות משטרתית וללא

הפעלת שיקול דעת פרטני, לתקופות ממושכות וללא תאריך יעד להסרתן, חורגת מתכלית זו והופכת את האמצעי לאמצעי **ענישה קולקטיבית** כלפי כלל תושבי השכונות והיישוב, שאינם חשודים בדבר. השימוש באמצעי זה אינו מידתי ואינו סביר באופן קיצוני.

76. בעניין **מוסא** ציין השופט ג'ובראן, כי **"על משטרת ישראל להפעיל את סמכויותיה החוקיות אשר פוגעות בזכויות חוקתיות המעוגנות בחוקי היסוד רק בהתאם לאמות המידה המצויות בפסקת ההגבלה ובמרכזם התכלית הראויה ודרישת המידתיות"**. השופט ג'ובראן ציין כי –

"זהו ביטוי לכך שהמטרה אינה מקדשת את האמצעים. המלחמה בפשיעה אינה חזות הכול. המטרה הראויה של הגברת הביטחון האישי ומאבק בפשיעה מאורגנת אינה מקדשת פגיעה בזכויות אדם בסיסיות. [...] ההכרה כי סמכויותיה של המשטרה במלחמתה בפשיעה מוגבלות ועליה לכבד זכויות אדם, אינה מחלישה את כוחה אלא ההפך הוא הנכון. הפעולה במסגרת החוק, תוך כיבוד זכויות האדם הינה מרכיב חיוני והכרחי בביטחון הלאומי. ללא שמירה על זכויות הפרט תפגע האמנה החברתית בין כלל בני החברה וביניהם לבין הריבון" (שם, בפסקה 29 לפסק דינו של כב' השופט ג'ובראן ; וראו גם: בג"ץ 4845/17 חמדאן נ' היועץ המשפטי לממשלה (28.10.2019)).

77. האמצעי שננקט אינו עומד באף אחד ממבחני המידתיות (בג"ץ 1661/05 **המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל**, פ"ד נט(2) 481, פסקה 67 לפסק דינו של השופט לוי (2005)).

מבחן הקשר הרציונלי: לא מתקיים כל קשר רציונלי בין תכלית מניעת הפשיעה לבין האמצעי הננקט. גם אם נטען כי מטרת החסימות היא מאבק בפשיעה ומניעת סכסוכי דמים, לא ברור כיצד הצבת חסימות בטון בכניסה ליישוב והצבת חסימות בטון הרמטיות בתוך שכונות מגורים, ללא נוכחות משטרתית כלשהי, יש בה כדי לקדם מטרה זו או לחזק את תחושת הביטחון של התושבים. זאת, במיוחד שעה שאירועי הירי והאלימות ממשיכים להתרחש ביישוב גם לאחר הצבת החסימות (ראו תצהיר ראש המועצה, נספח 7/ע). כאמור, לטענת המשטרה, חסימת הכניסה נועדה להגביר את השליטה בציר המהווה "ציר נוח לבריחה ולהברחות". יתכן שאם היה מדובר במחסום המאויש בשוטרים, ניתן היה לטעון כי הבידוק הפרטני במחסום מאפשר לקדם את תכלית הטיפול בפשיעה (אם כי, גם אז לא היתה עומדת הצבת המחסום בשני מבחני המידתיות האחרים). ואולם, ברי כי חסימה מוחלטת של הציר רק מסיטה את נתיב "הבריחה וההברחות" לאפיקים אחרים, ולא מסייעת לקידום תכלית זו.

מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה: חסימות בטון קבועות פוגעות פגיעה קשה ומתמשכת בזכויות האדם של התושבים, הנענשים על לא עוול בכפם. בידי המשטרה מצויים אמצעים רבים ומגוונים למאבק בפשיעה, לרבות חקירה, מעצר, עיכוב, כליאה, הגשת כתבי אישום ונקיטת פעולות אכיפה פרטניות כנגד חשודים. הבחירה באמצעי גורף של חסימות בטון המוצבות לתקופה ממושכת, הכרוך

ברמיסת זכויות יסוד של העותרים ותושבי ג'סר א-זרקא בכללותם, אינה יכולה בשום אופן להיחשב כאמצעי שפגיעתו פחותה.

מבחן המידתיות במובן הצר: מבחן זה עוסק ביחס שבין עוצמת הפגיעה בזכויות האדם לבין התועלת הצפויה מהאמצעי שנבחר. יש לבחון האם התועלת שבהצבת החסימות עולה על הפגיעה הקשה בזכויות, וזאת בהשוואה לאמצעים חלופיים שפגיעתם פחותה ושהמשטרה יכולה הייתה לנקוט בהם. בענייננו, אין כל ספק כי הנזק הנגרם ל-16,000 תושבי היישוב עולה לעין שיעור על כל תועלת ביטחונית נטענת, וודאי כאשר זו מוטלת בספק וכלל לא ברור האם החסימות אכן תורמות לאכיפת החוק ולמאבק בפשיעה בג'סר א-זרקא, וזאת בהשוואה לאמצעי האכיפה השגרתיים העומדים לרשות המשטרה, כגון מעצרים, חקירות, עיכובים והעמדה לדין. ספק רב אם חסימת שכונה או הצבת חסימה בכניסה ליישוב מסוגלת להשפיע באופן ממשי על המאבק בפשיעה, ובוודאי שאין מדובר בפתרון ארוך טווח בו יכולה המשטרה להשתמש כתשובה לפשיעה חמורה.

78. החלטת המשטרה להציב חסימות בטון הרמטיות ובלתי מאוישות, הפוגעות באופן חמור ויומיומי באוכלוסיות מוחלשות – קשישים, חולים ואנשים עם מוגבלויות – בלי לבחון חלופות פוגעניות פחות, אף לוקה בחוסר סבירות קיצוני. ההחלטה אינה מאזנת בין הצורך הנטען בלחימה בפשיעה לבין הפגיעה הקשה בזכויות יסוד, ואינה עומדת באמות המידה שנקבעו בפסיקה להפעלת סמכות מינהלית.

פרק רביעי: הצבת החסימות נובעת משיקולים זרים

79. כאמור, נראה כי תכליתן של הצבת חסימות הבטון הבלתי מאוישות הינה הפעלת כח והרתעה כלפי כלל התושבים תוך יצירת מראית עין של מאבק בפשיעה, יותר מאשר אכיפת חוק לגיטימית. יתרה מכך, עולה חשש כי ההחלטה על הצבת החסימות התקבלה משיקולים זרים לצורך ריצוי השר לביטחון לאומי, ויתכן אף שהתקבלה על ידי השר עצמו, בניגוד לפסיקת בית משפט נכבד זה, לפיה אינו מוסמך לקבל החלטות אופרטיביות הנוגעות לעבודת המשטרה.

80. מדיווחים בתקשורת עולה, כי השר בן גביר מעורב עמוקות בהחלטות שהובילו להתנהלות הלא חוקית של המשטרה ביישובים הערבים. אלא שלשר אסור לעשות כן. על פי פסיקת בית המשפט הנכבד בעתירה בעניין תיקון 37 לפקודת המשטרה, לשר סמכות להתוות **מדיניות כללית ועקרונית בלבד המנוסחת ברמת הפשטה גבוהה ואסור לו לתת הנחיות אופרטיביות באירועים קונקרטיים**. השר איננו מורשה להתערב בענייני חקירות ואף להתוות מדיניות בעניין חקירות. בוודאי שהשר אינו מורשה להורות למשטרה כיצד לאכוף את החוק. השר איננו מורשה להורות או אפילו לרמוז כי יש להציב מחסומים בכניסה ליישובים או להורות כל הוראה קונקרטית אחרת בעניין ההתמודדות עם הפשיעה (בג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון נ' הכנסת (2.1.2025)).

81. חרף האמור, המשטרה מודה כי היא אינה מקיימת את פסיקת בית המשפט ומקבלת הוראות אופרטיביות מן השר, בניגוד לדין. כך, במענה המשטרה לפניית העותרת בעניין לקיה (נספח ע/10), נמסר, כי ה"פתיחה במבצע ממוקד במיקומים שונים ברחבי הנגב, במטרה להתמודד עם אירועי

הפשיעה הרבים", בוצעה בהחלטתו של השר לביטחון לאומי, יחד עם מפכ"ל המשטרה ומפקד המחוז הדרומי.

82. אין מדובר באירוע יחיד, אלא בחלק מהתנהלות לא חוקית של השר, אשר חותרת תחת עצמאותה של המשטרה ומנוגדת לדין. התנהלותו הלא חוקית הסדרתית של השר הובילה לאחרונה אף לכך שביום 1.1.2026 הוגשה עמדת היועצת המשפטית בבג"ץ 9037-08-24 **הכהן נ' נתניהו** (תלוי ועומד), במסגרתה עמדה על כך שנוכח התנהלותו הלא חוקית הסדרתית אשר תוארה, בן גביר אינו יכול להמשיך ולכהן כשר לביטחון לאומי. היועצת המשפטית לממשלה קבעה בתגובתה, כי "בשלב אין זה מנוס מן המסקנה כי לא ניתן להגן על הציבור מפני ההתנהלות השיטתית לפגיעה בעצמאות המשטרה, אשר כפי שצוין מסכנת את אופייה כגוף ממלכתי וא-פוליטי, **על המשתמע מכך לעניין ההגנה על זכויות האדם ועל שלטון החוק. מצב דברים זה מביא לפגיעה ממשית בערכי יסוד דמוקרטיים**". כפי שראינו, בהתנהלותה בחודשים האחרונים, המשטרה איננה פועלת להגנה על זכויות אדם, אלא להפרתן. היא איננה פועלת לקידום שלטון החוק אלא להכפפה והענשה של ציבור שלם. לא ניתן לנתק התנהלות זו מהתערבותו של השר בפעולות המשטרה ושלילת עצמאותה.

לסיכום

83. הצבת חסימות הבטון הבלתי מאוישות בכניסה הצפונית ליישוב ג'סר א-זרקא ובתוך שכונות אלבריד ואלזוקאק בוצעה בחוסר סמכות מוחלט, ללא מקור סמכות מפורש בדין, ללא צו, ולמשך תקופה ממושכת וללא צפי להסרתן. מדובר במדיניות גורפת וחריגה, אשר פוגעת פגיעה חמורה ומתמשכת בזכויות האדם של העותרים ושל תושבי היישוב. אף לו היה מקור סמכות המתיר את הצבת החסימות, הרי שזו בוצעה לתכלית שאינה ראויה והיא בלתי מידתית ובלתי סבירה באופן קיצוני.

84. הצבת החסימות ננקטת כחלק ממדיניות בלתי חוקית בה נוקטת המשטרה בחודשים האחרונים, של ענישה קולקטיבית, הפוגעת בעיקרה בציבור חף מפשע, אשר המשטרה אינה נוקטת בו ביישובים יהודיים, גם במצבים של פשיעה חמורה. בכך מפרה המדיניות את עקרון השוויון ומהווה הפליה אסורה על בסיס לאום. מדיניות זו אף נגועה בשיקולים זרים.

85. למשטרת ישראל עומדים אמצעים חוקיים רבים ומידתיים למאבק בפשיעה, ובהם אכיפה פרטנית, חקירה, מעצר והעמדה לדין. הבחירה באמצעי קיצוני, גורף ובלתי חוקי של חסימות בטון הרמטיות – תוך רמיסת זכויות יסוד – אינה יכולה לעמוד.

אשר על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה, ליתן צו על תנאי כמבוקש, ולאחר קבלת תשובת המשיבה להפכו מוחלט.

ניצן

ניצן אילני, עו"ד

עביר ג'ובראן

עביר ג'ובראן, עו"ד

ב"כ העותרים